

DATOS IDENTIFICATIVOS

Introdución á enfermaría clínica

Materia	Introdución á enfermaría clínica			
Código	P51G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diéguez Montes, María Paz			
Profesorado	Alvariño Veiga, Margarita Carro Cons, Juan Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Méndez, María José Hermo Gonzalo, María Teresa Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	pazenfermeria@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A materia, como parte da formación básica en enfermaría, desenvólvese a través de tres grandes módulos de formación. No primeiro encuádranse os coñecementos das bases da fisiopatoxenia das enfermidades e grandes síndromes, como base do diagnóstico patolóxico, no segundo bloque o material e produtos de uso hospitalario así como os procedementos enfermeiros xerais relacionados nas manifestacións patolóxicas recollidas na materia e no terceiro dos bloques os procedementos de mobilización e manexo do paciente e procedementos de emerxencia. RCP básica e avanzada			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou remata
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	A2 A3	B1	C9	D1
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología)	A1 A2 A3	B1 B2 B3 B17 B18	C9 C18 C28	D1 D3 D7 D8 D10
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas	A2 A3 A5	B1 B2 B6 B9 B12 B14 B15 B16 B17	C9 C13 C18 C28 C29	D1 D2 D4 D5 D6 D7 D9 D10 D11
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios	A2 A5	B3	C2	D8
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos	A2 A3 A4 A5	B3 B6	C9 C13 C18 C28 C29	D1 D4 D7 D8 D11

Contidos

Tema

BLOQUE I

INTRODUCCIÓN Á FISIOPATOLOXÍA

Tema 1. Interpretación de probas analíticas.
Tema 2. Alteracións da termorregulación
Tema 3. Dor. Tipos e características e dor torácica
Tema 4. Shock
Tema 5. Respiratorio
Tema 6. Gastrointestinal
Tema 7. Hepato-renal
Tema 8. Endócrino
Tema 10. SNC
Tema 11. Autoinmúns
Tema 12. Métodos de exame. Radioloxía

INTRODUCCIÓN Á FISIOPATOLOXÍA:

Fisiopatoloxía xeral e grandes síndromes
Técnicas de exploración. Valoración física por órganos e sistemas. Valoración de pel e anexos.

1. Interpretación de probas analíticas.

Conceptos básicos:

Variacións extraanalíticas
Variacións relacionadas coa obtención, transporte e conservación de mostraa
Variacións analíticas de hematoloxía, ouriños, hidratos de carbono, lípidos, proteínas, saliva, LC.R. derrames, líquido amniótico, suor, citoloxía descamativa, citoloxía PAAF, Biopsia

2. Alteracións da termorregulación:

Febre e febre de orixe descoñecida
Piróxenos, esoxénos e endóxenos
Control hipotalámico da temperatura
Cal é a causa da febre?
Manifestacións da febre
Cando debe tratarse?
Patróns de febre
Febre de orixe descoñecida (FOD): clásica, nosocomial, neutropénica asociada a VIH, Actitude terapéutica
Medidas físicas para o control da temperatura.

3. Dor.

Tipos e características

Orixe
Consecuencia
Avaliación e escalas da DOR
Características da dor somático e neuropático

4. Respiratorio

Os teus. Disnea. Cianose. Hemoptisis.
Insuficiencia respiratoria
SDRA

5. Gastrointestinal

Disfaxia
Diarrea, estreñimento e malabsorción
Ascite
Náuseas, vómitos e indigestión
Dor abdominal
Probas da función pancreática exocrina

6 e 7. Hepato-renal

Estudo da función hepática
Ictericia
Hipertensión portal
Renal.Anomalías na función renal
Anomalías no volume de ouriños
Hematuria
Piuria

8. Cancro. Definición e clasificación. Coidados xerais.

9. Endócrino

Hipoglucemia e Hiperglucemia
Cetoacidose e como hiperosmolar
Trastornos hipotalámicos
Osteoporoses e osteomalacia
Hemocromatose, porfiria e Enfermidade de Wilson.

10. SNC

Síncope e desvanecemento

Etioloxía

Tipos:

Postural

Hiperbradicinemia

De orixe cardíaca

Do seo carotídeo

Neuralxia vagal

Síncope tusígeno

Asociada a enfermidade cerebro-vascular

Diagnóstico diferencial dos trastornos que producen debilidades e desvanecemento

Convulsións: Características clínicas

Parciais, focais

Parciais complexas

Tónico-clónicas

Crise de ausencia

Mareo e vertixe: desvanecemento e vertixe

Ataxia

11. Autoinmúns Linfadenopatía e esplenomegalia

Inmunodeficiencias. SIDA

Esclerose múltiple.

Enfermidades por hipersensibilidade de tipo inmediato

Lupus

Vasculite

Artrite

Artrrose

Espondilite anquilopoiética

Amiloidose

Pinga

12. RADIOLOXÍA: Técnicas e métodos complementarios de diagnoses:

Funcionamento dun servizo de Radioloxía

Os raios X. Propiedades. Tipos de radiacións e densidades

Técnicas que utilizan radiacións ionizantes: Radioloxía convencional. TAC

Técnicas que non utilizan radiacións ionizantes: Ecografía. ECO Doppler

Resonancia magnética

Atención de Enfermaría, procedementos relacionados e información ao paciente en:

Contrastes. Reaccións adversas

Preparación do paciente para as distintas exploracións radiolóxicas: dixestivas, xineco-urinarias, mama, músculo-esquelético, etc...:

Normas xerais en radioloxía intervencionista: anxiografías, nefrostomía percutánea

Contraste e protección radiolóxica

BLOQUE II

Procedementos de enfermaría nas manifestacións patolóxicas. (Uso e indicacións de produtos sanitarios).

Uso e indicacións de material e produtos sanitarios: definición e clasificación.

Distintos tipos de material: material básico de uso na administración de fármacos e noutras técnicas diagnósticas e terapéuticas, incluído en cada procedemento. Xeneralidades de vendaxes.

PROCEDEMENTOS XERAIS E ATENCIÓN DE ENFERMARÍA RELACIONADOS NAS MANIFESTACIÓNS PATOLÓXICAS INCLÚIDAS NA MATERIA.

Puncións:
 Punción venosa. Sistema sen carga
 Punción con agulla con ás (palomita)
 Punción capilar
 Hemocultivo

Hemodoación. Flebotomía
 Inmunoematología. Grupos sanguíneos.
 Transfusión de hemoderivados.

Accesos vasculares:
 Canalización venosa periférica:
 Sistemas de seguridade.
 Catéter curto tipo Abbocatt
 Catéter intermedio tipo Venocat
 Prevención de flebite
 Sistemas de control da velocidade de perfusión.

Gasometría arterial e venosa

Sondaxe nasogástrico-duodenal
 Tipos de sondas
 Lavado gástrico

Sondaxe vesical: masculino-feminino
 Tipos de sondas
 Lavado vesical
 Sondaxe permanente e intermitente
 Autosondaxe
 Urocultivo a través do sondo
 Prevención da infección urinaria.

Oxigenoterapia: Aspiración de secrecións.

Electrocardiografía: ECG
 1.1 SOPORTE VITAL BÁSICO
 R.C.P Básica:
 C. Soporte circulatorio
 A. Vía aérea
 B. Soporte ventilatorio
 Manobras deHeimlich

BLOQUE III

Soporte vital Básico e avanzado.
<https://seix.uvigo.es/docnet-nuevo/docencia/images/refresh.gif>

1.2 RCP AVANZADA
 Valoración
 Optimización dos pasos C A B
 Paso D da RCP avanzada:
 vías venosas e alternativas, drogas e fluídos
 Paso E da RCP avanzada: monitorización e arritmias
 Paso F da RCP avanzada: desfibrilación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Seminario	8	8	16
Obradoiro	12	30	42
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	0.5	0	0.5
Simulación ou Role Playing	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dos seminarios e talleres a desenvolver polo estudante.
Seminario	Empregaránse como complemento das clases teóricas, actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Están programados 12 seminarios
Obradoiro	O alumno con asistencia específica dos profesores, realizará actividades individuais e/ou en grupo, enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre os procedementos enfermeiros incluídos na materia. Programáronse oito talleres

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención personalizada na procura de información e organización da información
Obradoiro	Dada a importancia que estas probas teñen xa que serán executadas sobre as persoas, dáse apoio personalizado nos talleres para o adecuado desenvolvemento das competencias e habilidades técnicas necesarias.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Obradoiro	Ademais das probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas na avaliación dos obradoiros está previsto que o estudante realice unha proba práctica escrita sobre os procedementos dos bloques temáticos II y III, relacionados coa canalización venosa periférica CVP e a RCP_Básica, nas datas: 19-X-2020 ás 12h. na primeira oportunidade e o 28-VI-2021 ás 12 h. na segunda oportunidade. O estudante ten que acadar o 50% do valor desta proba como condición para aprobar a materia e ás que se aplica un desconto polo número de erros cometidos. É necesario, para obter o máximo proveito dos obradoiros, a superación desta proba.	10	A3	B1 B2 B3 B6 B15	C2 C9 C13 C18 C28	D1 D3 D4 D7 D8 C29
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: ao finalizar o semestre se realiza unha proba que inclúe preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta, ás que se aplica un desconto polo número de erros cometidos. O estudante ten que acadar o 50% do valor desta proba como condición para aprobar a materia. Datas de realización: 22-XII-2020 ás 12 hs na primeira oportunidade e o día 30-VI-2021 ás 12h. na segunda	40	A1 A3 A5	B3 C9 C13	C2 D1 D2 D3 D4 D7 D8	D1 D2 D3 D4 D7 D8 D9
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: realízase xunto coa proba de preguntas obxectivas (test) e inclúe preguntas abertas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta breve argumentada. O estudante ten que acadar o 50% do valor desta proba como condición para aprobar a materia Datas de realización: o 22-XII-2020 ás 12 hs na primeira oportunidade e o día 30-VI-2021 ás 12h. na segunda	20	A1 A2 A3	B2 B3 B15 B16	C2 C9 C13 C18 C28 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11
Simulación ou Role Playing	Avaliación a través de probas prácticas de execución de tarefas simuladas, escollidas dos bloques I, II e III da materia entre as realizadas nos talleres. En calquera das dúas oportunidades o alumnado ten que alcanzar o 50% do valor total desta proba para superar a materia. As datas de realización das probas son: Na primeira oportunidade: Probas prácticas de simulación: 1-XII-2020.-9.30 hs 7-XII-2020.-12 hs 9-XII-2020.-12 hs 10-XII-2020.-9.30 hs 14-XII-2020-12h 15-XII-2020 9.30h 7, 14 y 21-XII-2020: 18,30. Na segunda oportunidade nos días 28-VI-2021 ás 10h e o 29-VI-2021 ás 10 h.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B6 B9 B12 B14 B15 B16 B17 B18	C2 C9 C13 C18 C28 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Fin de carreira:

Proba final: 5-X-2020 ás 12h.

Probas prácticas: 5-X-2020 ás 13.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

PORTH, CAROL M., **INTRODUCCION A LA MEDICINA CLINICA, FISIOPATOLOGÍA Y SEMIOL**, 7ª ed año 2007,

LASO, F. FISIOPATOLOGIA TEXTO Y ATLAS, 2ª edición 2010,

MANUAL MERCK DE SIGNOS Y SINTOMAS DEL PACIENTE, 2010,

HARRISON KASPER, **HARRISON KASPER MANUAL DE MEDICINA HARRISON**, 2010,

FARRERAS-ROZMAN, **COMPENDIO DE MEDICINA INTERNA**, 4ª edición-2009,

PotterlPerry, **Fundamentos de Enfermería**, 2001,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Plan de Continxencias

Descrición

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=====

A conversión da actividade docente presencial a no presencial require da adaptación das Guías Docentes, por iso e co obxecto de contemplar alternativas ante as anteditas circunstancias elaborouse o plan de continxencia baseado na experiencia e cambios producidos do curso 2019-2020 pola conversión da actividade docente presencial en non presencial. Para elo, elaborouse un modelo común a todas as materias en aqueles apartados modificables das guías docentes, do curso 2020-2021, cun deseño que poida ser adaptado con facilidade para permitir un adecuado tránsito da modalidade de docencia, de ser o caso.

Como título que habilita para a profesión regulada de enfermeiro/a, (CIN 2134/2008) as modificacións afectan só a aqueles apartados/descriptores incluídos nas guías docentes que puideron ser adaptados pola dirección do centro e coordinación do título no centro, non sendo posible as modificacións das competencias, os resultados de aprendizaxe e os contidos. Non se modifica nin os horarios de clase(salvo acordo previo co estudando implicado) nin o calendario de avaliación. O plan de continxencia foi aprobado na Xunta de centro de 13 de xullo de 2020.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS DOCENTES, TITORÍAS E ATENCIÓIN PERSONALIZADA NON PRESENCIAL:

As metodoloxías docentes e as ferramentas telemáticas utilizadas son as que están postas pola Uvigo a disposición do alumnado e o profesorado. A ferramenta máis potente posta a disposición para esta modalidade de docencia virtual síncrona e bidireccional co alumando é a webconferencia, a conexión en tempo real, e o uso do chat en liña

Titoría: Mantense a atención titorial no horario establecido na Guía Docente utilizando para iso ferramentas síncronas (videoconferencias, conversación telefónica, etc.) e asíncronas (foros, correo electrónico, etc.) que permitan reforzar a acción orientadora e de seguimento do alumnado.

Atención personalizada: Por e-mail, Faitic, videochamada e a través do campus remoto: aula e despacho virtual.

Planificación horaria: as horas presenciais planificadas segundo o cronograma diario da materia preestablecido e coñecido polo alumando e o profesorado, non se modifican e pasan a realizarse de xeito non presencial, seguindo o horario establecido

Lección maxistral: fanse polo aula virtual, videoconferencia; clases gravadas dos contidos da materia polo profesorado; vídeos con Screencast, MP4, e outros medios audiovisuais, a través de Faitic, e axuda das ferramentas de Moodle, e aulas en directo, seguindo os horarios de clase establecidos.

Traballo tutelado; presentacións virtuais; traballo de aula; realízanse a través de videoconferencia, no aula e despacho virtual, seguindo o cronograma diario.

Seminarios: utilízase o material audiovisual a través de Faitic, e as ferramentas de Moodle para a resolución de casos clínicos, prácticos, etc. , seguindo o cronograma diario.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

A avaliación da materia está orientada á avaliación continua. Pasa a realizarse se xeito non presencial mantendo o deseño e ponderación das probas que figuran nas guías docentes.

□ Para a realización das probas de avaliación utilízanse as ferramentas non presenciais recollidas no Manual de urxencia para a docencia e a avaliación debido á Covid-19 e outras postas a disposición da Uvigo (campus remoto, aulas e despachos virtuais, etc.) utilizando as ferramentas soportadas polas plataformas Claroline e/ou Moodle.

A Avaliación dos obradoiros desenvolverase de xeito non presencial por FAitc, e as ferramentas de Moodle a través da elaboración de infografía, revisión e exercicios da visualización de vídeos, exercicios individuais/grupais sobre temática relacionada cos obradoiros. Queda previsto a necesidade de organizar actividades académicas específicas, cando a docencia presencial este permitida, que garanten ao alumando a posibilidade da realización e adestramento dos obradoiros pendentes.

RECOMENDACIÓNS FINAIS: en función do momento no que se produza o paso á actividade en liña e a súa duración:

□ Dadas as circunstancias, facilítase ao alumnado a bibliografía, recursos y enlaces recomendados para el aprendizaje no presencial da materia como alternativas á bibliografía básica e/ou complementaria indicada nas Guías Docentes.

□ As actividades presenciais previstas nas guías docentes pódense fraccionar para incrementar a súa frecuencia e favorecer que o estudantado manteña o seu ritmo de traballo e a súa motivación.

□ Pódense activar os foros dispoñibles en FAitc

□ Manterase unha comunicación continua a través do tablón de anuncios de FAitc.

□ Difúndirase e comunicárase ao alumando os cambios introducidos en calquera aspecto da docencia

□ Difúndirase e comunicárase ao alumando as instrucións precisas previas para o adecuado desenvolvemento das probas de avaliación.